

TÕK Kunst ja käeline tegevus

1. Kunsti ja käelise tegevuse aine õppetegevuse kirjeldus ja õpetuse eesmärgid

Kunsti ja käelise tegevuse eesmärgiks on õpilases huvi äratamine kunstiliste tegevuste vastu ning tema loomingulisuse toetamine. Kunsti ja käelise tegevuse tundide abil tuuakse õpilase ellu rõõmu ja mängulusti, millega kaasneb käeliste oskuste ja vilumuste arendamine.

Kujundatakse õpilase soovi ise midagi luua. Õpilast ärgitatakse kunsti ja käelise tegevuse kaudu väljendama oma emotsioone, individuaalsust ja loovust. Arendatakse õpilaste väljendusoskust. Õpilast suunatakse vaatlema ümbritsevat keskkonda ja selles olevaid esemeid ning objekte, märkama olulisi tunnuseid ning nähtut erinevaid tehnikaid ja materjale kasutades kujutama.

Kunst ja käeline tegevus on lõimitud teiste õppeainete teemadega ning on praktilise ja kõnearendusliku suunitlusega.

Õpitakse ja harjutatakse praktiliseks tööks vajalike liigutuste sooritamist. Kujundatakse arusaamist töö lõpuleviimise tähtsusest. Õpilast suunatakse kasutama töövahendeid ja -materjale eesmärgipäraselt, ohutult ja säästvalt.

Õpilastega külastatakse näitusi, muuseume ja neile tutvustatakse rahvakunsti.

Õppe tulemusel kujuneb inimene, kes tunneb rõõmu oma kunstilisest tegevusest ja selle lõpptulemusest, tunneb huvi kunstiteoste ja Eesti kultuuripärandi vastu, väärtustab enda ja kaasinimeste loomingut.

2. Üldpädevuste kujundamine kunsti ja käelise tegevuse aines

Toimetulekuõppes käsitatakse pädevust kui võimetekohaste teadmiste, oskuste ja hoiakute kogumit, mis tagab suutlikkuse teatud tegevusalal või valdkonnas toime tulla. Kunsti ja käelise tegevuse aine õpetamine toetab õpilastel õppekava läbivate taotletavate kohandatud üldpädevuste kujunemist.

Kunsti ja käelise tegevuse soovituslikus ainekavas on õpitulemuste saavutamiseks kirjeldatud tegevusi järgmistes teemavaldkondades:

- Kujutamissopeetus.
- Värvusõpetus.
- Materjaliõpetus.

- Tarbekunst ja dekoratiivne kompositsioon.
- Tehnikate õpetus.
- Voolimine.
- Paberi- ja papitööd.
- Tekstiilitööd.
- Muud materjalid.
- Tehniline modelleerimine.
- Temaatilised tööd.
- Ohutusnõuded ja tööpaik.

Loetletud teemavaldkondade tegevuste lõimimise kaudu õppetegevuses ja igapäevaste tegevuste raames kujunevad õpilastel õppekava läbivad üldpädevused.

Kultuuri- ja väärtuspädevus

Kunsti ja käelise tegevuse tundides õpivad õpilased loomingus väljendama enda mõtteid ja tundeid. Teiste õpilaste töödega tutvumine kujundab arusaamist inimeste eripäradest, õpilased õpivad kaaslaste tegevusse, sh loomingusse, lugupidavalt suhtuma. Kunsti ja käelise tegevuse tundides tutvuvad õpilased Eesti kultuuripärandiga külastades muuseume ja näitusi. Õpilased õpivad erinevaid vahendeid ja tehnikaid kasutades looma ja kujundama rahvuslikke tarbeesemeid. Õpilased õpivad hindama ja väärtustama nii rahvuslikku kui kaasaegset loomingut.

Sotsiaalne ja kodanikupädevus

Ühises loomingus osalemise läbi õpivad õpilased arvestama nii enda kui kaaslaste mõtete ja soovidega. Õpilastes kujundatakse jõukohaseid tööoskusi ja -harjumusi, suunatakse kinni pidama ohutusnõuetest. Õpilased saavad aru alustatud töö lõpuleviimise tähtsusest.

Enesemääratluspädevus

Individaal-, paaris- ja rühmatöös, õppekäikudel jms osaledes kujuneb õpilastel arusaamine iseendast ja kaaslastest. Kunstilise loomingu ja käsitöö kaudu õpivad õpilased mõistma ja aktsepteerima enda ja kaaslaste erinevusi. Praktilistes kunstitegevustes osaledes õpivad õpilased aru saama enda ja kaaslaste abivajadusest, nad õpivad abi küsima ja kaaslaste vajadusel abistama. Õpilased õpivad käsitlema erinevaid kunstivahendeid ja lihtsaid tööriistu kogedes ohutusnõuete täitmise olulisust vahetu praktilise kogemuse läbi, nt kasutades nõela õmblemisel ja tikkimisel saab laps aru, et nõel on terav. Kunsti ja käelise tegevuse töös saab kajastada tervisliku toitumise ja liikumisõpetuse põhimõtteid kinnistades arusaamist tervislike eluviiside olulisusest.

Õpipädevus

Õpilasi kaasatakse võimetekohaselt kunsti ja käelise tegevuse tööde kavandamisse, suunatakse alustatud tööd lõpule viima ja teostama enesekontrolli, nt võrdlema enda tööd näidise või kavandiga. Õpilasi suunatakse kasutama omandatud elulis-praktilisi lugemis- ja kirjutamisoskusi ning matemaatilisi oskusi kunsti ja käelise tegevuse raames - õpilased loevad piltide, skeemide, tekstina vms esitatud juhendeid kunstitööde loomiseks, kasutavad loomingus omandatud suurusmõisteid, kirjutavad töödele enda nime, pealkirja jms.

Suhtluspädevus

Suhtluspädevuse arengut toetavad kunsti ja käelise tegevuse käigus kujunevad elulised

suhtlussituatsioonid. Õpilaste kõne ja /või alternatiivsete väljendusvahendite mõistmise ning oma soovide ja seisukohtade väljendamise arendamine toimub läbivalt kunsti ja käelise tegevuse tundide raames. Õpilased õpivad kuulama, mõistma ja järgima õpetajapoolseid juhiseid, selgitusi jms. Ühise kunstitegevuse raames õpivad õpilased suhtlema kaaslastega, väljendama enda soove, tundeid ja mõtteid, küsima ja pakkuma abi. Õpilaste suhtlusakte tuleb toetada ning suunata neid üha enam osalema vestlustes, kirjeldama enda töid ja avaldama oma arvamust.

Matemaatika-, loodusteaduste ja tehnoloogiaalane pädevus

Kunsti ja käelise tegevuse tundide raames suunatakse õpilasi vaatlema ümbritsevat keskkonda, loominguga kaudu õpivad nad tundma ja hoidma loodust. Õpilased õpivad tundma ja kasutama nii looduslikke kui tehismaterjale. Õpilasi suunatakse materjale säästlikult kasutama. Tutvustakse taaskasutuse põhimõtteid nii kunstiteoste kui tarbekunsti esemete loomisel. Õpilasi suunatakse kasutama omandatud matemaatikaalaseid oskusi ja teadmisi, nt oskus mõõta erinevate mõõtvahendite abil (mõõtepulk, nööre, joonlaud jms), oskus kasutada joonlauda sirgjoone tõmbamiseks, oskus loendada erinevaid detaile jms.

Ettevõtlikkuspädevus

Õpilased tunnevad rõõmu ja saavad eduelamuse huvipakkavas ja jõukohases kunstilises tegevuses osalemisest. Õpilaste huvidest lähtuvad kunstitööd innustavad tegutsema ja suunavad iseseisvalt ümbritsevat keskkonda avastama ning kogetut loomingus väljendama. Kunsti ja käelise tegevuse tundides omandavad õpilased praktilise töö tegemise kogemused ja oskused. Nad õpivad tundma ja kasutama erinevaid materjale ja töövahendeid. Pikemaajalistes kunsti- ja käsitööprojektides osaledes õpivad õpilased alustatud tööd lõpule viima.

Digipädevus

Kunsti ja käelise tegevuse tundide mitmekesistamiseks kasutatakse õpilasele arusaadavaid ja jõukohaseid infotehnoloogilisi vahendeid. Igapäevase õppetegevuse osana suhtlemisvõimaluste loomiseks kasutatakse vajadusel õpilase arengutasemele vastavat kommunikaatorit.

3. Kunsti ja käelise tegevuse aine lõiming õppekava läbivate teemadega

Õppekava läbivad teemad on üld- ja valdkonnapädevuste ning erinevate õppeainete lõimingu vahendiks. Õppekava läbivaid teemasid arvestatakse toimetulekuõppel oleva õpilase eripärasid arvestava ning toimetulekuõppe metoodikast lähtuva kohandatud õppimist ja arengut toetava koolikeskkonna loomisel. Läbivad teemad on aineülesed ja käsitlevad ühiskonnas olulisi valdkondi, mis läbi kujuneb õpilasel ettekujutus ühiskonna kui terviku toimimisest ning arengust. Õpilasel kujuneb oskus vastavalt oma võimetele omandatud oskusi ja teadmisi elulispraktilistes olukordades rakendada. Õppekava läbivad teemade käsitlemine toimub kõikides kunsti ja käelise tegevuse aine teemavaldkondades.

Elukestev õpe ja karjääri kujundamine

Huvipakkuva ja jõukohase kunsti ja käelise tegevuse kaudu areneb õpilastes huvi ümbritseva

keskkonna esemete ja nähtuste vastu ning soov osaleda erilaadsetes kunstitegevustes. Õpilastel kujuneb positiivne hoiak õppimise ja lihtsa töö tegemise suhtes, kujunevad õpi- ja tööoskused. Õpilasi suunatakse tajuma ja mõistma enda võimeid. Kujunevad oskused ja harjumus eesmärgi saavutamiseks järjepidevalt ennast arendada. Õpilased arvestavad tegutsemisel kokkulepitud reeglitega, alluvad distsipliinile ja on valmis tegutsema eesmärgi saavutamise nimel. Õppekäikudel saavad õpilased tutvuda erinevates asutustes, nt päevakeskustes vms, tehtava jõukohase käsitöö tegemise võimalustega.

Keskkond ja jätkusuutlik areng

Teema käsitlemine toimub kunsti ja käelise tegevuse raames saadavate kogemuste kaudu. Linnaruumis ja looduskeskkonnas liikudes kogevad õpilased igapäevaelu nähtusi, tehis- ja looduskeskkonda. Õpilasele mõistetavatest praktilistest kunstilistest ja käelistest tegevustest lähtuvalt tutvustatakse loodushoiu ja inimeste jätkusuutliku tegutsemise põhimõtteid. Õpilased tutvuvad erinevate looduslike ja tehismaterjalidega, õpivad neid eristama ja sorteerima. Õpilasi suunatakse materjale säästlikult kasutama. Olulisel kohal loomingus on taaskasutuspõhimõtete järgimine, nt taaskasutusprojektid loovtööna, kaltsuvaipade kudumine jms.

Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus

Kunst ja käelise tegevuse kaudu omandab õpilane oskused kavandada ja teostada enda ideid. Õpilasel kujuneb positiivne suhtumine praktilistesse, sh töölaadsetesse tegevustesse. Õpilasi suunatakse kaaslastele enda loomingut tutvustama, osalema kunstiprojektides ja neid suunamisel algatama. Kaaslastega koos paaris- ja rühmatöid tehes omandavad õpilased esmased koostööoskused. Õpilased osalevad enda töödega õpilastööde näitustel, võtavad osa kunstivõistlustest. Õppetöö osana külastatakse erinevaid kunstinäitusi nii avalikus ruumis kui näitusesaalides ja muuseumides.

Kultuuriline identiteet

Kunsti ja käelise tegevuse tundides tutvuvad õpilased Eesti kultuuripärandiga. Muuseumitundides õpivad õpilased tundma eestlaste eluolu läbi erinevate ajastute kuni tänapäevani välja. Õpilased näevad eestlaste erinevaid kodusid, riideesemeid, sh rahvarõivaid, mänguasju, tööriistu jms. Õpilasi suunatakse looma nii eesti kui teiste rahvaste rahvakunstist inspireeritud kunstitöid ja tarbeesemeid. Eesti ja teiste rahvaste kultuuripärandiga tutvudes kujuneb õpilastel rahvusliku kuuluvuse tunne ning positiivne suhtumine erinevustesse inimeste ja kultuuride vahel.

Teabekeskkond ja meediakasutus

Õpilasi suunatakse leidma ja mõtestama ümbritsevas keskkonnas olevat eelkõige visuaalselt esitatud teavet, sh ruumikujunduselemente, pilte, silte jms. Õpilane õpib kunstilistes tegevustes orienteerumisel ja nende sooritamisel kasutama piltide, siltide, märksõnadena, skeemidena vms esitatud tööjuhiseid. Õpilast suunatakse vaatama pildi- ja kunstiraamatuid, külastatakse virtuaalnäitusi.

Tehnoloogia ja innovatsioon

Erinevate kunsti ja käelise tegevuse teemavaldkondade raames saab kasutada õppetegevuse mitmekesistamiseks erinevaid õpilaste arengule vastavaid seadmeid, digikeskkondi ja

rakendusi. Kui õpilane kasutab verbaalset kõnet toetavat või asendavat digivahendit tuleb õpilast suunata seda järjepidevalt kasutama õppetegevuses. Kasutusel olevat AAC vahendit tuleb tutvustada kõikidele õpilasega tegelevatele täiskasvanutele ja kaasõpilastele.

Tervis ja ohutus

Läbivalt toimub kunstilise ja käelise tegevuse raames ohutus- ja hügieeniteemade käsitlemine. Õpilasi suunatakse võimalikult adekvaatselt hindama enda võimeid, ohutult käsitlema kunsti- ja töövahendeid, arvestama vahendite kasutamisel kaaslastega jne. Õpilasi suunatakse teadlikult kasutama vajalikke töökaitsevahendeid. Õpilastel kujundatakse teadmised ja oskused ohtude märkamiseks, ohtudest hoidumiseks ning enda ja teiste abivajaduse märkamiseks ning abi kutsumiseks. Kunsti ja käelise tegevuse raames kujundatakse õpilastel teadmised ja oskused hoolitseda isikliku hügieeni eest ja jälgida töökoha puhtust ning korda.

Väärtused ja kõlblus

Toimetulekuõppes on õpilaste õpimotivatsiooni tõstmise seisukohalt määrava tähtsusega õpilase ja õpetaja positiivne ühistegevus. Selleks, et õpilased väärtustaksid kunsti ja käsitööd, peab õpetaja olema õpilastele eeskujuks positiivse suhtumisega kunstilistesse tegevustesse, sh laste loomingusse. Kunsti ja käelise tegevuse kaudu õpivad õpilased tundma iseennast, märkama enda ja kaaslaste emotsioone ning nende väljendamise võimalusi kunstiliste tegevuste kaudu. Ühiste tegevuste, sh õppekäikudel osalemise kaudu kujunevad õpilastel suhtlemisoskused ja positiivsed väärtushinnangud. Õpilastega külastatakse kunstinäitusi ja muuseume, analüüsitakse ühiselt nähtud taieseid.

4. Kunsti ja käelise tegevuse aine lõiming teiste õppeainetega

Kunsti ja käelise tegevuse kaudu toimub teistes õppeainetes omandatud oskuste ja teadmiste kinnistamine.

Õppetsükli kirjeldusi koos omandatu kinnistamiseks mõeldud kunsti ja käelise tegevuse tööde juhenditega leiab siit <https://hev.edu.ee/229-2/>

Kunsti ja käelise tegevuse raames kujundatakse õpilaste esmaseid tööoskusi, õpilased tutvuvad erinevate tööriistadega ja ohutusnõuetega nende käsitlemisel.

Kunsti ja käelise tegevuse ainekult võib tuleneda õppetegevuse temaatilise planeerimise korral õppetsükli teemavaldkond. Kunsti ja käelise tegevuse tööd võivad olla projektipõhise õppe õpiväljundiks või loovtööks (vt [Tegevusele suunatud õpetus. Projektipõhine õpe](#)).

Kunst ja käeline tegevus ja eesti keel

Kunsti ja käelise tegevuse aine teemade käsitlemisel ja praktilises tegevuses kasutab õpetaja õpilaste kõnest arusaamise tasemele vastavaid verbaalseid ja alternatiivseid suhtlusvahendeid. Õpilasi suunatakse aktiivselt kasutama olemasolevaid verbaalseid ja/või alternatiivseid suhtlusvahendeid, vajadusel verbaliseerib õpetaja õpilaste tegevust. Laiendatakse käsitletavate

teemavaldkondade kaupa õpilaste passiivset ja aktiivset sõnavara. Õpilasi suunatakse osalema loomulikes suhtlussituatsioonides, küsima küsimusi ja avaldama oma arvamust. Õpilased kirjeldavad suunavate küsimuste ja pildimaterjali abil enda ja teiste kunstitöid, emotsioone, mis tekkisid loometöö käigus ning valmis töid vaadates. Õpilased loevad piltide, skeemide, jooniste või tekstina esitatud tööjuhendeid, kirjutavad kunstitöödele enda nime, töö pealkirja jms.

Kunst ja käeline tegevus ja matemaatika

Kunsti ja käelise tegevuse ja matemaatika õpetus on tihedalt lõimunud. Omandatud matemaatikaalaseid oskusi ja teadmisi saavad õpilased kasutada kunstitööde loomisel. Arusaamine enda kehapildist, sh näost ja näoosadest on aluseks kujutamise- ja lihtsa joonistamisoskuse kujunemisele. Objektide erinevate tunnuste tundmaõppimine, nt suurus, kuju, struktuur, on aluseks käelise tegevuse tööde detailide rühmitamisele, materjalide sorteerimisele jms. Loendamise- ja rühmitamisoskust ning jadade moodustamist saavad õpilased kasutada mustrite kujundamisel ja tarbekunstiesemete dekoreerimisel. Kunsti ja käelise tegevuse tööde loomisel on olulise tähtsusega oskus kasutada joonlauda ja teisi mõõte vahendeid nii joonte tõmbamiseks kui mõõtmisel.

Kunst ja käeline tegevus ja elu- ja toimetulekuõpe

Kunsti ja käelise tegevuse tööde abil kinnistatakse elu- ja toimetulekuõppe aines omandatud teadmised ja oskused. Kunsti ja käelise tegevuse raames õpitakse tundma erinevaid töövahendeid ja nende kasutamisevõimalusi ning ohutusnõudeid. Õpilased õpivad kavandama ja teostama kavandatud töid, kusjuures oluline on alustatud töö lõpuleviimine. Kirjeldatud oskused aitavad õpilastel mõista enda tugevaid külgi ja toetavad karjäärivaliku teema käsitlemist elu- ja toimetulekuõppe aines.

Kunst ja käeline tegevus ja tööõpe

Kunsti ja käelise tegevuse aines luuakse alus lihtsate tööoskuste ja tööharjumuse kujunemiseks. Tööoskuste järjepidev täiustamine toimub tööõppe aines.

Kunst ja käeline tegevus ja kehaline kasvatus

Kunsti ja käelise tunde õuesõppetundidena läbi viies on võimalik kunstilist loomingut ja liikumist siduda. Looduses liikudes saavad õpilased ideid kunstitööde loomiseks, saab koguda looduslikku materjali jms. Õpilased saavad kujundada liikumisradasid, rühmitada spordivahendeid värvuste järgi jms.

Kunst ja käeline tegevus ja muusika

Kunsti ja käelise tegevuse tundides meisterdatakse erinevaid (rütmi)pille. Kunstilise tegevuse läbi saavad õpilased väljendada emotsioone, mis neil tekivad kindlat muusikapala kuulates.

Kunst ja käeline tegevus ja rütmika

Kunsti ja käelise tegevuse tundides meisterdatud rütmipille mängides õpivad õpilased tajuma enda keha, areneb rütmitunne. Rütmikatundides õpitud liikumiskavade juurde meisterdavad õpilased kostüüme, maske, loovad dekoratsioone jms.

5. Kunsti ja käelise tegevuse aine rõhuasetused

I arengutasemel	II arengutasemel	III arengutasemel
------------------------	-------------------------	--------------------------

Arendatakse õpilase peenmotoorikat ning silma ja käe liigutuste koostööd. Kujundatakse kunsti ja käelise tegevuse osaoskusi. Peamiseks töövormiks on koostegemine ja praktiline tegevus eeskuju või näidise järgi. Arvestatakse iga õpilase individuaalset käelise tegevuse ja kõne mõistmise taset. Õpilasele tutvustatakse eri materjale ja töövahendeid, nende omadusi ja kasutamisevõimalusi. Õpilast suunatakse koostegEVuses hoidma korras oma töökohta ja -vahendeid. Õpilasi innustatakse tegevusest ja valmis tööst rõõmu tundma. KoostegEVuses lõpetatakse alustatud töö. Tegevuses osalemisele antakse positiivne hinnang. Õpetaja verbaliseerib õpilaste tegevust.	Jätkatakse peenmotoorika ning silma ja käe koostöö arendamist lihtsa kunsti ja käsitöö kaudu. Tööd teostatakse eeskuju ja/või näidise järgi etappide kaupa. Õpitakse ja harjutatakse osatoimingute järjestamist ning osadest terviku moodustamist. Omandatud toiminguid rakendatakse ahelana korduvates ja osaliselt muutuvates tingimustes. Õpilast suunatakse otsima ja kasutama abi. Õpilasele tutvustatakse erinevaid materjale, töövahendeid, töövõtteid ja ohutustehnika nõudeid. Õpilast suunatakse korras hoidma oma töökohta ja -vahendeid. Õpilast julgustatakse väljendama oma positiivseid emotsioone kunsti abil. Õpilast suunatakse lõpetama alustatud tööd. Õpilase tegevuse tulemustele antakse positiivne hinnang. Arendatakse tegevusega kaasnevat suhtlemist. Õpilast suunatakse oma tegevust verbaalselt või alternatiivsete vahenditega kommenteerima	Kujundatakse iseseisva kunsti- ja käsitöö oskusi. Tööd teostatakse näidise, lihtsate tööjuhiste, skeemide jms järgi. Harjutatakse toimingute suunatud planeerimist. Õpilane sooritab õpitud ja jõukohaseid tegevusi iseseisvalt nii tuttavates kui ka varieeruvates tingimustes. Suunatakse teostama enesekontrolli, valminud tööd võrreldakse näidisega. Õpilane õpib leidma ja valima iseseisvalt tööks sobivaid materjale ja töövahendeid ning otsustama töö tegemise viisi. Õpilast suunatakse iseseisvalt korras hoidma oma töökohta ja -vahendeid. Õpilane hakkab oma tundeid vastavalt võimetele kunstis väljendama. Vaadeldakse kaaslaste töid, külastatakse kunstinäitusi ja muuseume. Oluline on enda ja teiste loomingust esteetilise elamuse saamine. Taotletakse, et õpilane lõpetab alustatud töö. Õpilast suunatakse andma hinnangut enda ja teiste tegevusele ja valmis tööle. Õpilane kommenteerib suunamisel oma tegevust
--	--	--

		verbaalsete/alternatiivsete vahenditega.
--	--	--

6. Kunsti ja käelise tegevuse aine õpitulemused, soovituslik õppesisu ja soovitused õppetöö läbiviimiseks

6.1 Teema: Kujutamissoetus

6.1.1 soovituslikust õppesisust lähtuvalt lahtikirjutatud õpitulemused

Kujutamissoetus		
I arengutaseme lõpuks	II arengutaseme lõpuks	III arengutaseme lõpuks
Õpilane: 1) tunneb rõõmu kunstitegevuses osalemisest; 2) värvib kujundit kontuuri järgimata; 3) joonistab/ maalib lihtsa pildi 4) tunneb ja eristab põhivärve; 5) kasutab tuttavaid joonistamis- ja maalimisvahendeid kunstilises tegevuses; 6) teeb koostöös juhendajaga ühise kunstitöö; 7) lõpetab koosteguvuses alustatud töö; 8) koristab koosteguvuses abiga oma tööpaiga.	Õpilane: 1) väljendab oma meeleolu kunsti kaudu; 2) värvib kontuuri piires; 3) joonistab/ maalib äratuntavaid objekte; lihtsa pildi; 4) tunneb ja eristab sekundaarvärve; 5) kasutab erinevaid joonistamis- ja maalimisvahendeid; 6) teeb suunamisel koostöös kaaslastega ühise kunstitöö; 7) lõpetab suunamisel alustatud töö; 8) koristab suunamisel oma tööpaiga.	Õpilane: 1) valib enda väljendamiseks meelepärase kunstivormi; 2) värvib erinevaid detaile, katab kogu pinna ühtlaselt; 3) joonistab/ maalib suunamisel teemakohase pildi, kasutades erinevaid tehnikaid; 4) eristab sooje ja külmi toone; 5) valib töö jaoks sobivad joonistamis- ja maalimisvahendid; 6) teeb koostöös kaaslastega ühise kunstitöö; 7) lõpetab alustatud töö; 8) koristab tööpaiga.

6.1.2 Soovituslik õppesisu

Kujutamissopeetus		
I arengutasemel	II arengutasemel	III arengutasemel
Lihtsate selge kontuuriga piltide värvimine põhivärvidega.	Olu- ja tegevuspiltide värvimine sobivate realistlike värvitoonidega.	Mandala värvimine.
Lihtsa objekti (pall, õun, päike vms) kujutamine vaatluse järgi.	Inimese kehaosade nimetamine ja kujutamine.	Keha proportsioonide arvestamine inimese/ looma kujutamisel.
Näo osade kujutamine.	Eelnevalt analüüsitud lihtsa objekti (õis, puu, lind, loom, maja jms) kujutamine vaatluse järgi	Lihtsate esemete rühma kujutamine vaatluse järgi.
	Geomeetriliste kujundite joonistamine ja nendest tervikliku pildi loomine (maja, auto vms).	Teemakohase pildi joonistamine.

6.1.3 Soovitused õppetöö läbiviimiseks

- **Õpilaste arengutasemetega arvestamine õppetegevuse kavandamisel ja läbiviimisel.**

Kunsti ja käelise tegevuse aines toimub õppetegevus kolmel arengutasemel: I arengutase, II arengutase, III arengutase.

Samaealiste toimetuleku õppekava järgi õppivate õpilaste kogemused, võimed, oskused ja teadmised erinevad tingituna puude spetsiifikast ja kaasuvatest diagnoosidest.

Ühes klassis õppivad õpilased võivad olla kunsti ja käelise tegevuse aines erinevatel arengutasemetel.

Õppetegevuse kavandamisel ja läbiviimisel lähtutakse iga konkreetse õpilase kogemustest, võimetest, oskustest ja teadmistest. Õpilane jõuab järgmisele arengutasemele erinevates kunsti ja käelise tegevuse aine valdkondades vastavalt individuaalsele arengu tempole (vt [Mõiste "arengutase" kasutamine toimetulekuõppes](#)).

- **Õpilase julgustamine, positiivne tagasiside.**

Tunnustada tuleb õpilase soovi kunstitegevustes osaleda. Oluline ei ole lõpptulemus, vaid protsessis osalemine ja tegevusest rõõmu tundmine.

- **Vabalt kasutatavad kunstivahendid klassis.**

Klassis võiksid olla õpilastele vabaks kasutamiseks erinevad kunstivahendid. Näiteks värviraamatud, paberid, tahvlid joonistamiseks, pliiatsid, kriidid jms.

- **Õppetöö erinevates keskkondades.**

Soovitav on läbi viia õuesõppetunde. Klassiruumis kasutada erinevaid kohti töö tegemiseks - individuaaltöö lauad, rühmatöölauad, seisulauad.

- **Õpikeskkonna kunstiga rikastamine.**

Valminud kunstitööd riputada seintele. Võimalusel teha temaatilisi näitusi, mida saab õpilastega külastada.

- **Ümbritseva keskkonna uurimine kõikide meeltega.**

Oluline on suunata õpilasi ümbritsevat maailma uurima kõikide meeltega: vaatle, kombi, nuusuta, kuulata.

- **Õpilane saab joonistada seda, mida näeb ja millest saab aru.**

Joonistamisoskuse eelduseks on õpilase pildi lugemise oskus. Alles siis, kui õpilane saab aru, mida pildil on kujutatud ning tajub pilti kui tegelikkuse kujutist, on ta võimeline kujutama ümbritseva maailma objekte.

- **Tähelepanu juhtimine detailidele, detailidest terviku moodustamine.**

Suuna õpilast märkama objektide erinevaid detaile ja detailidest tervikut moodustama.

- **Näituste ja muuseumide külastamine.**

Külastage õpilastega õpilastööde näitusi, kaubanduskeskustes jm olevaid kunstinäitusi, kunstisaale, muuseume.

6.2 Teema: Värvusõpetus

6.2.1 Soovituslikust õppesisust lähtuvalt lahtikirjutatud õpitulemused

Värvusõpetus		
I arengutaseme lõpuks	II arengutaseme lõpuks	III arengutaseme lõpuks
Õpilane: 1) tunneb rõõmu kunstitegevuses osalemisest; 2) tunneb ja eristab põhivärvusi; 3) järgib koostegemisel värvimärkidel põhinevaid ohutusnõudeid.	Õpilane: 1) väljendab oma meeleolu kunsti kaudu; 2) segab suunamisel põhivärvidest sekundaarvärve, helestab, tumestab ja toonib värve 3) eristab sooje ja külmi toone elulistes olukordades; 4) kasutab looduslikke värve loomingus.	Õpilane: 1) väljendab enda meeleolu kunsti muusika kaudu; 2) segab iseseisvalt põhivärvidest sekundaarvärve, helestab ja tumestab ning toonib värve; 3) eristab sooje ja külmi toone; 4) valib endale meelepärastes värvitoonides riided, kodutekstiilid, kaunistab ruumi tähtpäevadeks; 5) teab, mõnda looduslikku vahendit, mida saab kasutada esemetele ja toidule värvuse andmiseks.

6.2.2 Soovituslik õppesisu

Värvusõpetus		
I arengutasemel	II arengutasemel	III arengutasemel
Põhivärvuste eristamine ja tundmine. Põhivärvuste seostamine ümbritseva elu objektidega, loodusega, toiduga vms. Soe toon PUNANE ja külm toon SININE praktilises kasutuses (veekraan jms). ROHELINE - lubav värvus.	Värvide omavahel segamine Uute värvitoonide leidmine. Värvide helestamine ja tumestamine koostegevuses. Lihtsa toonirea koostamine. Soojad ja külmad värvused loodusobjektide näitel. Looming looduslike värvidega (lilleõied, lehed, muld jms). Meeleolude väljendamine värvuste kaudu.	Värvuse hele ja tume toon. Toonirea koostamine värvikaardi abiga Soojad ja külmad värvused kunstis ja olmes. Looduslike vahendite abil tekstiilidele, toidule jm värvi andmine. Kuulatava muusika kujutamine värvuste kaudu. Värvide sobitamine omavahel (riietumine, sisustustekstiilid jms). Temaatilised värvikombinatsioonid (jõulud, lihavõtted jms).

6.2.3 Soovitused õppetöö läbiviimiseks

- Värvide eristamine ja tundmaõppimine erinevate meelte abil.

Värvusõpetust alustame põhivärvidest. Iga värvi võib käsitleda pikema õppetsükliga. Oluline on õpilaste jaoks võimalus tajuda õpitavat värvi kõikide võimalike meeltega.

Näide

Õpime tundma ORANŽI värvi.

- Nägemismeel. Klassiruumis erinevad oranži värvi tekstiilid: padjad, laualinad jms. Laual oranžid apelsinid.
- Kompimismeel. Apelsinide kompimine ja suunatud kirjeldamine: ümmargune, külm, krobeline jms.
- Lõhnameel. Apelsini koorimisel apelsini lõhna nuusutamine.
- Maitsmismeel. Oranžid toidud: apelsin, apelsinimahl, porgand, kõrvits jne.
- Kuulmismeel. Lõõgastav muusika apelsinilõhnalises ruumis.
- Kehatunnetus. Liikumismängud oranži värvi vahenditega.

- **Värvuste seostamine lugude ja muinasjuttudega.**

Värvuste õppimist saab seostada lugudega nii ühest kindlast värvusest kui värvilisest maailmast meie ümber.

- **Värvuste seostamine elulis-praktiliste oskustega.**

Punase värvi õppimise juures on oluline suunata õpilasi märkama punaseid hoiatusmärke, nt valgusfoor, kuum vesi jms.

Sinise värvi õppimise juures suunata õpilast märkama sinist vs punast värvimärki veekraanil.

Rohelise värvi õppimise juures käsitleda rohelist, kui lubavat värvitooni, nt valgusfoor, märk klaasuksel jms.

- **Värvinimetuste õppimine.**

Värvide nimetuste aktiivsesse sõnavarasse jõudmine võib võtta aega. Lapsele võib õpetada värvide nimetusi vastavalt objektile, millega me seda värvi enamasti seostame: KOLLANE - päikese värv, SININE - taeva/vee värv, ROHELINE - rohu/maa värv jne.

- **Värvitoonidele nimetuste leidmine.**

Värvidega mängimisel ja segamisel leitud värvitoonidele saavad õpilased ise nimetusi välja mõelda.

- **Taimedega värvimine.**

Lisaks tavapärastele värvidele võib tundides katsetada joonistamist ja värvimist näiteks taimedega. Taimede abil saab luua kunsti, värvida toiduaineid, lõnga jms.

6.3 Teema: Materjaliõpetus

6.3.1 Soovituslikust õppesisust lähtuvalt lahtikirjutatud õpitulemused

Materjaliõpetus		
I arengutaseme lõpuks	II arengutaseme lõpuks	III arengutaseme lõpuks
Õpilane: 1) tunneb rõõmu kunstitegevuses osalemisest; 2) rühmitab erinevaid looduslikke materjale, meisterdab juhendamisel looduslikest materjalidest; 3) paigutab vaasi lilli, oksti; 4) kasutab esmaseid voolimisvõtteid lihtsamate vormide voolimiseks 5) on tutvunud erinevate materjalide ja nende omadustega; 6) osaleb ruumide kaunistamisel jõukohase ülesandega.	Õpilane: 1) väljendab oma meeleolu kunsti kaudu; 2) teeb juhendamisel kompositsioone looduslikust materjalist; 3) voolib lihtsa mitmeosalise objekti; 4) on tutvunud looduslike ja tehismaterjalidega; rühmitab materjale; 5) on tutvunud taaskasutuse põhimõtetega; meisterdab suunamisel olmejääkidest; 6) valmistab näidise järgi ruumide kaunistamiseks dekoratsioone; 7) käsitseb abiga ohutult tuttavaid töövahendeid; 8) järgib meeldetuletamisel ohutusnõudeid.	Õpilane: 1) valib enda väljendamiseks meelepärase kunsti- või käsitöövormi; 2) teeb võimalikult iseseisvalt töid/kompositsioone erinevatest materjalidest; 3) kasutab erinevaid voolimistehnikaid; 4) kasutab erinevaid materjale loomingus; 5) teeb koostöös ühise kujutava või tarbekunsti töö; 6) kaunistab ruumi tähtpäevadeks; 7) kasutab materjale säästlikult, taaskasutab ja töötleb materjale; 8) valib ja kasutab lähtuvalt materjalist ja tegevuse eesmärgist sobivaid töövahendeid; 9) teab ja järgib põhilisi ohutusnõudeid töövahendite kasutamisel.

6.3.2 Soovituslik õppesisu

Materjaliõpetus		
I arengutasemel	II arengutasemel	III arengutasemel
Koostegevuses loodusliku materjali korjamine ja rühmitamine tajutavate tunnuste alusel. Meisterdamine looduslikust materjalist. Mudimis/muljumis/kujumuutvad materjalid: voolimissavi, savi, plastiliin, voolimismass, kineetiline liiv, veniv liiv jms. Pehme - kõva. Värvuste segamine Muud materjalid: erinevad paberid, tekstiilid, karusnahk, puit, klaas, kivi jms. Materjalide tunnetamine, kompimine, tajumine.	Loodusliku materjali kogumine suunamisel, abiga vajalike töövahendite kasutamine (käärid, oksakäärid vms). Koostegevuses kompositsioonid looduslikest materjalidest. Looduslikud ja tehismaterjalid - võrdlemine. Materjalide rühmitamine. Taaskasutuse põhimõtted. Meisterdamine olmejääkidest. Voolimine, voolimistehnikate õpetamine: pall, uss/vorstike, veeretamine, rulliga rullimine, Lihtsa mitmeosalise objekti voolimine.	Loodusliku materjali kogumine, abiga vajalike töövahendite kasutamine (oksakäärid, oksasaag vms). Kompositsioonid looduslikest materjalidest, oaasise kasutamine. Materjalide sobivus erinevateks töödeks. Materjalide töötlemine, liimimine (parandamine), erinevad liimid PVA, pulgaliim jms. Erinevate materjalide ja olmejääkide taaskasutamine praktiliste esemete valmistamisel. Detailide ühendamise voolimisel. Klaasile maalimine.

6.3.3 Soovitused õppetöö läbiviimiseks

- **Sensoorsed mängud erinevate materjalidega. Võlukotike.**

Erinevate materjalide tundmaõppimisel on oluline lisaks visuaalsele eristamisele tunnetada materjalide erinevusi kompimise läbi, nt pehme - kare/krobeline, sile - kare, soe - külm jms.

Näide

Võlukotikese mäng.

Kotikesse on peidetud erinevate materjalide tükikesed, õpilased otsivad kompimise teel paarilised.

- **Tegevuste seostamine õpilaste isikliku kogemusega.**

Tähelepanu tuleb pöörata materjalidele omadustele ja seostada need õpilaste isikliku kogemusega. Õpilastel on oluline tutvustada materjalide nimetusi esialgu passiivses kasutuses, st mõistmise tasandil.

- **Õuesõppetunnid. Liivamaal.**

Looduslike materjalide tundmaõppimiseks ja kogumiseks sobivad õuesõppetunnid.

Näide

Liivamaal.

Liivale on võimalik erinevatest looduslikest materjalidest kujundada pilte, kompositsioone jms.

- **Taaskasutus.**

Kunsti ja käelise tegevuse raames on oluline suunata õpilasi taaskasutama. Vanadest riidest saab kududa vaipu, tualettpaberi rullidest meisterdada mänguasju või rütmipille jms.

- **Olmejääkide sorteerimine.**

Materjaliõpetuse üheks väljundiks peaks olema oskus eristada erinevaid materjale. Materjalide tundmaõppimine on oluline nii loomingus kui ka olmeprügi sorteerimisel.

6.4 Teema: Tarbekunst ja dekoratiivne kompositsioon

6.4.1 Soovituslikust õppesisust lähtuvalt lahtikirjutatud õpitulemused

Tarbekunst ja dekoratiivne kompositsioon		
I arengutaseme lõpuks	II arengutaseme lõpuks	III arengutaseme lõpuks

Õpilane: 1) vajutab jäljendeid erinevatele materjalidele; 2) liimib koostegevuses alusele erinevast materjalist kujundeid; 3) trükib paberile, papile vms vabalt valitud mustreid; 4) osaleb ruumide kaunistamisel jõukohase ülesandega.	Õpilane: 1) trükib näidise järgi lihtsamaid mustreid; 2) dekoreerib tarbeesemeid või nende kujutisi juhendamisel ja/või iseseisvalt; 3) valmistab näidise järgi ruumide kaunistamiseks dekoratsioone.	Õpilane: 1) teostab juhendamisel dekoratiivseid töid eri materjalist alustele; 2) teeb koostöös ühise kujutava või tarbekunsti töö 3) kaunistab erinevaid tarbeesemeid iseseisvalt valitud mustritega; 4) kujundab ruume.
---	---	--

6.4.2 Soovituslik õppesisu

Tarbekunst ja dekoratiivne kompositsioon		
I arengutasemel	II arengutasemel	III arengutasemel
Lihtsate kaheosaliste mustriribade koostamine (ladumine, liimimine, trükkimine). Ruumide kaunistamine koostegevuses	Ribamustrite koostamine. Tarbeesemete ja nende kujutiste dekoreerimine (käpik, sall, linik, vaas, taldrik vms). Ruumide kaunistamine verbaalsel suunamisel.	Ringmustrite koostamine. Mustri kujundamine erinevatest detailidest. Tarbeesemete valmistamine erinevatest materjalidest ja kaunistamine. Kujundustööd klassis ja kodus.

6.4.3 Soovitused õppetöö läbiviimiseks

- Mustrite leidmine ümbritsevast maailmast.

Õpilasi suunatakse leidma erinevaid kujundeid ja mustreid nii loodusest kui tehismaailmast. Näiteks lainejäljed rannaliival, jäälilled aknal, traktori jäljed lumel jms.

- **Rütmide leidmine ja loomine.**

Õpilasi suunatakse märkama erinevate meelte abil rütme ümbritsevas keskkonnas. Näiteks kella tiksumine, vee tilkumine, loomajäljed lumel jms. Õpilasi suunatakse rütme jäljendama ja ise rütme looma lõimitult näiteks rütmika tundides pillimänguga ja matemaatikas rütmiliste jadade moodustamisega.

- **Tutvumine erinevalt dekoreeritud tarbekunsti esemetega.**

Klassiruumis, õppekäikudel jms otsivad õpilased suunatult dekoreeritud tarbekunstiesemeid. Vaatlevad ja kirjeldavad suunatult mustreid, valivad lemmikuid.

- **Muuseumikülastused.**

Eesti Tarbekunsti- ja disainimuuseum, ERM, koduloomuuseumid jne.

- **Õpilaste kaasamine klassiruumi kujundamisel ja kaunistamisel.**

Õpilastele tuleb anda võimalus osaleda ümbritseva keskkonna kujundamisel. Esialgu võib anda õpilastele valikuks, kas paigutada näiteks klassiruumis nukunurk akna alla või hoopis kapi kõrvale. Õpetaja jaoks on mõlemad valikud sobivad, kuid õpilastel tekib tunne, et nemad saavad klassi kujundamise üle otsustada.

6.5 Teema: Tehnikate õpetus

6.5.1 Soovituslikust õppesisust lähtuvalt lahtikirjutatud õpitulemused

Tehnikate õpetus		
I arengutaseme lõpuks	II arengutaseme lõpuks	III arengutaseme lõpuks

Õpilane: 1) valmistab fooni- ja ilupabereid kasutades erinevaid tehnikaid (puhumine, peegel- ja lõngatrükk vms); 2) katab pinna pintsli- ja trükis ühtlaselt; 3) vajutab jäljendeid erinevatele materjalidele.	Õpilane: 1) on tutvunud trüki- ja paljundustehnikatega; 2) valmistab suunamisel erinevatest materjalidest templeid; 3) trükib näidise järgi lihtsamaid mustreid.	Õpilane: 1) valmistab ja kasutab erinevaid templeid tööde valmistamisel. 2) trükib mustreid eri materjalist alustele; 3) Teeb juhendamisel töid kasutades erinevaid tehnikaid (graafiline joon, ornamentika, materjalitrükk jms).
--	--	---

6.5.2 Soovituslik õppesisu

Tehnikate õpetus		
I arengutasemel	II arengutasemel	III arengutasemel
Fooni- ja ilupaberite valmistamine. Lihtsad trükitehnikad: pintsli-, peegel- ja lõngatrükk jms. Looduslike materjalide kasutamine trükkimisel-seened, köögiviljad. Puhumistehnika jms.	Tutvumine trüki- ja paljundustehnikatega. Lihtsate templite valmistamine, nt puuleht, kartul, õun, porgand jms. Geelitrükk, švammitrükk jms.	Erinevate templite valmistamine. Materjalitrükk - erinevad vahendid õuest ja klassiruumis, iseseisev otsimine ja kasutamine. Graafiline punkt ja joon. Lihtne ornamentika.

6.5.3 Soovitused õppetöö läbiviimiseks

- Muuseumikülastused.

TYPA trüki- ja paberikunstikeskus jms.

6.6 Teema: Voolimine

6.6.1 Soovituslikust õppesisust lähtuvalt lahtikirjutatud õpitulemused

Voolimine		
I arengutaseme lõpuks	II arengutaseme lõpuks	III arengutaseme lõpuks
Õpilane: 1) on tutvunud erinevate voolimismassidega; 2) kasutab esmaseid voolimisvõtteid lihtsamate vormide voolimiseks; 3) vajutab jäljendeid erinevatele materjalidele.	Õpilane: 1) on tutvunud erinevate voolimistehnikatega; 2) voolib lihtsa mitmeosalise objekti.	Õpilane: 1) kasutab erinevaid voolimistehnikaid; 2) voolib ja kaunistab lihtsa tarbeeseme.

6.6.2 Soovituslik õppesisu

Voolimine		
I arengutasemel	II arengutasemel	III arengutasemel
Mudimis/ muljumis/ kujumuutvad materjalid: voolimissavi, savi, plastiliin, voolimismass, kineetiline liiv, veniv liiv, soolatainas jms. Sensoorsed mängud erinevate voolimismassidega. Pehme - kõva. Värvuste segamine. Voolimise algvõtted: pigistamine, vajutamine, silumine, osadeks jaotamine. Lihtsa üheosalise objekti voolimine. Jäljendite vajutamine.	Voolimistehnikate õpetamine: pall, uss, veeretamine, rulliga rullimine. Lihtsa mitmeosalise loodusliku objekti (seen vms) voolimine.	Detailide ühendamine voolimisel Lihtsa tarbeeseme voolimine ja dekoreerimine, värvimine, glasuurimine. Inim- ja loomafiguuride voolimine.

6.6.3 Soovitused õppetöö läbiviimiseks

- **Küpsetamine.**

Elu- ja toimetulekuõppe ja/või tööõppe tundides saab kasutada õpitud voolimisvõtteid: taignapalli voolimine, palli vajutamine lapikuks, taigna rullimine, mustri vajutamine, detailide ühendamine jms.

- **Skulptuurid linnaruumis ja muuseumides.**

Õppekäikudel suunatakse õpilasi otsima ja leidma linnaruumis olevaid skulptuure. Külastatakse muuseume ja skulptuuride aedu.

- **Nähtu jäädvustamine.**

Õppekäikudel nähtud skulptuure võib pildistada ning koostada fotodest õpimapp.

6.7 Teema: Paberi- ja papitööd

6.7.1 Soovituslikust õppesisust lähtuvalt lahtikirjutatud õpitulemused

Paberi- ja papitööd		
I arengutaseme lõpuks	II arengutaseme lõpuks	III arengutaseme lõpuks

Õpilane: 1) kortsutab paberit; 2) rebib erinevaid pabereid (ajakirjad, siidpaber, värviline paber jms), teeb neist kleepetöid; 3) kleebib ettevalmistatud aplikatsioonidest pilte; 4) lõikab abiga kääridega paberit; 5) järgib koostegemisel ohutusnõudeid.	Õpilane: 1) rebib mööda joont; 2) voldib paberit pooleks; 3) lõikab paberit lihtsa kontuuri järgi; 4) kasutab suunamisel šabloone; 5) teeb erinevatest pabermaterjalidest töid; 6) liimib paberit, valib koostegEVuses sobiva liimi; 7) käsitseb ohutult tuttavaid töövahendeid (käärid); 8) järgib meeldetuletamisel ohutusnõudeid.	Õpilane: 1) rebib paberist lihtsa kujundi; 2) voldib abiga erinevaid lihtsaid kujundeid; 3) kasutab iseseisvalt šabloone, lõikab kontuuri järgi; 4) meisterdab iseseisvalt näidise alusel erinevatest pabermaterjalidest; 5) teab ja järgib põhilisi ohutusnõudeid töövahendite kasutamisel (käärid, paberinuga jms).
--	---	---

6.7.2 Soovituslik õppesisu

Paberi- ja papitööd		
I arengutasemel	II arengutasemel	III arengutasemel

Paberi rebimine, kortsutamine, lõikamine, liimimine. Aplikatsioonitööd ettevalmistatud detailidest.	Pabermaterjalid: kartong, papp, paberite liigid. Tööd pabermaterjalidest. Lihtsa kujuga šablooni kasutamine, vajadusel abiga. Rebimine ja lõikamine mööda sirgjoont. Lihtsate kujundite lõikamine paberist. Ajakirjast piltide lõikamine. Paberi pooleks voltimine. Pabermosaiik. Pabermassi valmistamine koostegevuses. Pabermassisit dekoratiivesemete ja paberi valmistamine.	Šablooni kasutamine. Erinevate kujundite rebimine ja lõikamine paberist. Tarbeesemete (karp vms) meisterdamine ja dekoreerimine. Paberdetailidest mänguasja, liikuva pildi jms meisterdamine. Lihtsad voltimised. Pabermassi valmistamine. Pabermassisit dekoratiivesemete ja paberi valmistamine.
---	---	--

6.7.3 Soovitused õppetöö läbiviimiseks

- **Teema seostamine prügi sorteerimise ja taaskasutusega. Õppetöö korraldamine projektipõhiselt.**

Paberi- ja papitööde teostamisel saab õpilastele tutvustada erinevaid paberist ja papist valmistatud pakendeid, tutvustada paberi taaskasutus põhimõtteid ja suunata õpilasi vanapaberit sorteerima ning paigutama paberi prügikastidesse/ konteineritesse.

Teema käsitlemiseks võib läbi viia projektipõhise õppetsükli, mille väljundiks on käsitööpaberi valmistamine. Käsitööpaberit saab omakorda kasutada erinevate kunsti ja käelise tegvuse tööde loomisel. Vt [Tegevusele suunatud õpetus. Projektipõhine õpe](#)

- **Muuseumikülastused.**

TYPA trüki- ja paberikunstikeskus jms.

6.8 Teema: Tekstiilitööd

6.8.1 Soovituslikust õppesisust lähtuvalt lahtikirjutatud õpitulemused

Tekstiilitööd		
I arengutaseme lõpuks	II arengutaseme lõpuks	III arengutaseme lõpuks
Õpilane: 1) lõikab ja kleebib abiga erinevaid materjale; 2) tegutseb koostegemisel tuttava töövahendiga (kääris, liim); 3) järgib koostegemisel ohutusnõudeid.	Õpilane: 1) kasutab kääre erinevate materjalide lõikamisel; 2) liimib erinevaid materjale; 3) paneb niidi nõela taha, teeb lihtsaid pisteid; kerib, põimib ja sõlmib erinevaid materjale; 4) teeb märgviltimist; 5) oskab raamil kududa; 6) tikib lõngapilte orientiiri järgi; 7) käsitseb ohutult tuttavaid töövahendeid (nõel, naaskel); 8) järgib meeldetuletamisel ohutusnõudeid.	Õpilane: 1) õmbleb nõöbi ette; õmbleb õmblusmasinaga sirge õmbluse; 2) koob kangastelgedel ja/või raamil; 3) teeb märg- ja nõelviltimist; 4) tikib põhipisteid; 5) seob sõlme ja lipsu; 6) valib ja kasutab lähtuvalt materjalist ja tegevuse eesmärgist sobivaid töövahendeid; 7) teab ja järgib põhilisi ohutusnõudeid töövahendite kasutamisel (kangasteljed, viltimisnõel, õmblusmasin).

6.8.2 Soovituslik õppesisu

Tekstiilitööd		
I arengutasemel	II arengutasemel	III arengutasemel

Lõnga ja paela lõikamine.	Punkteerimine erinevatel materjalidel.	Tekstiilkollaaž, tekstiilimaal, trükkimine riidele.
Lõngapildi kleepimine.	Lõngapildi (mustri) tikkimine papile orientiiride järgi	Nööbi õmblemine. Nööpide sobitamine vastavalt tekstiili värvusele ja nööpaugu suurusle.
Riideribade kleepimine.	Riideribade lõikamine.	Lihtsad õmblustööd. Käsitsi õmblemine (õmbluste parandamine jms). Masinaga sirge õmbluse õmblemine.
	Riidematerjalide põimimine, sõlmimine, kerimine.	Raamil ja telgedel kudumine.
	Raamil kudumine.	Märg- ja nõelviltimine.
	Tekstiilimarkerite kasutamine	Heegeldamise põhivõtted.
	Märgviltimine.	Tikkimise põhipisted.
	Ohutusreeglid nõela ja naaskli kasutamisel.	Paelte sõlmimine ja punumine, lipsu sidumine.
		Ohutusreeglid kangastelgedel, viltimisnõela ja õmblusmasina kasutamisel.

6.8.3 Soovitused õppetöö läbiviimiseks

- **Õppekäigud õpitubadesse.**

Õppetegevuse mitmekesistamiseks on soovitatav külastada õpilastega erinevaid õpitubasid.

- **Tekstiilitööd loovtööna.**

Õpilased saavad õpetaja suunamisel valida loovtöö teemaks meeldiva tekstiilitöö: telgedel kootud vaiba, raamil punutud pildi vms.

6.9 Teema: Muud materjalid

6.9.1 Soovituslikust õppesisust lähtuvalt lahtikirjutatud õpitulemused

Muud materjalid		
I arengutaseme lõpuks	II arengutaseme lõpuks	III arengutaseme lõpuks
Õpilane: 1) on tutvunud erinevate kunsti ja käsitöö materjalidega; 2) liimib koostegevuses alusele erinevast materjalist kujundeid; 3) lõikab abiga erinevaid materjale; 4) teeb koostöös juhendajaga ühise kunsti- või käsitöö; 5) tegutseb koostegemisel tuttava töövahendiga.	Õpilane: 1) kasutab erinevaid kunsti ja käsitöömaterjale loomingus; 2) lõikab erinevaid materjale; 3) liimib erinevaid materjale; 4) painutab traati; 5) teeb suunamisel koostöös kaaslastega ühise kunsti- või käsitöö; 6) käsitseb ohutult tuttavaid töövahendeid; 7) järgib meeldetuletamisel ohutusnõudeid.	Õpilane: 1) valib enda väljendamiseks ja tarbeesemete loomiseks meelepärase kunsti- või käsitöövormi ja vahendid selle teostamiseks; 2) lõikab kääridega erinevaid materjale mööda etteantud joont; 3) lihvib puidust pinda, lööb naela, keerab kruvi; 4) teeb traadist lihtsaid kujundeid; 5) teeb koostöös ühise kujutava või tarbekunsti töö; 6) valib ja kasutab lähtuvalt materjalist ja tegevuse eesmärgist sobivaid töövahendeid; 7) teab ja järgib põhilisi ohutusnõudeid töövahendite kasutamisel.

6.9.2 Soovituslik õppesisu

Muud materjalid		
I arengutasemel	II arengutasemel	III arengutasemel

Kleepsutööd. Suurte pärlite, papist vm materjalist auguga kujundite nõõri otsa ajamine. Mosaiikpildid Tutvumine erinevate materjalidega: nahk, puit, metall jne. Materjalide lõikamine, kleepimine. Tutvumine erinevate töövahenditega.	Lihtsad pärlitööd: kaelakeed, käevõrud, pärlipildid jms. Meisterdamine HAMA pärlitest. Mosaiikpildid erinevatest materjalidest (riis, makaronid, nahatükid jms). Lihtsad nahkehistööd. Tööd puidu- ja metallijääkidest. Lihtsad traaditööd. Tööd looduslikest ja tehismaterjalidest. Paberist, lõngast vms punumine. Mesilasvaha lehtedest küünalde rullimine.	Keerulisemad pärlitööd: kõrvarõngad, pärltikand jms. Meisterdamine HAMA pärlitest. Naharibade ja -kujundite lõikamine, kleepimine, sõlmimine. Lihtsad metallitööd. Puidu lihvimine. Vineeri saagimine. Naela löömine. Puidu ehistööd: põleti kasutamine, värvimine, lakkimine. Lihtsa tarbeeseme valmistamine puidust. Traadist kujundite painutamine. Vitspunutised. Seebimassist seepide valmistamine. Küünlavahast küünalde valmistamine.
--	--	---

6.9.3 Soovitused õppetöö läbiviimiseks

- **Taaskasutuspõhimõtted ja olmejääkide sorteerimine.**

Kunsti- ja käsitöömaterjalide tundmaõppimise saab siduda õpilastele taaskasutuspõhimõtete tutvustamisega ja oskusega sorteerida olmejääke.

- **Õppekäigud õpitubadesse.**

Õppetegevuse mitmekesistamiseks on soovitatav külastada õpilastega erinevaid õpitubasid.

6.10 Teema: Tehniline modelleerimine

6.10.1 Soovituslikust õppesisust lähtuvalt lahtikirjutatud õpitulemused

Tehniline modelleerimine		
I arengutaseme lõpuks	II arengutaseme lõpuks	III arengutaseme lõpuks
Õpilane: 1) tunneb rõõmu kunstitegevuses osalemisest; 2) kasutab klotse loovkonstrueerimisel, ehitab näidise järgi koostegemisel; 3) laob lihtsaid kujundeis ja mosaiike.	Õpilane: 1) väljendab oma meeleolu kunsti kaudu; 2) meisterdab iseseisvalt karpidest ja klotsidest.	Õpilane: 1) valib enda väljendamiseks meelepärase kunsti- või käsitöövormi; 2) meisterdab abiga/näidise järgi makette.

6.10.2 Soovituslik õppesisu

Tehniline modelleerimine		
I arengutasemel	II arengutasemel	III arengutasemel
Erinevatest mänguklotsidest ehitamine (ladumine üksteise kõrvale, peale). Kujundite ladumine. Lihtsa mosaiigi ladumine.	Mudelite valmistamine karpidest, topsidest. Robootika vahenditest, LEGO klotsidest lihtsate mudelite konstrueerimine.	Maketi meisterdamine. Robootika vahenditest, LEGO klotsidest mudelite konstrueerimine.

6.10.3 Soovitused õppetöö läbiviimiseks

- **Vabalt kasutatavad modelleerimisvahendid klassis.**

Klassis võiksid olla õpilastele igapäevaseks vabaks kasutamiseks klotsid. LEGOd, mosaiigid, tühjad karbid ja pakendid jms.

6.11 Teema: Teemaatilised tööd

6.11.1 Soovituslikust õppesisust lähtuvalt lahtikirjutatud õpitulemused

Teemaatilised tööd		
I arengutaseme lõpuks	II arengutaseme lõpuks	III arengutaseme lõpuks
Õpilane: 1) kasutab tuttavaid joonistamis- ja maalimisvahendeid kunstilises tegevuses; 2) osaleb ühistöös teemapildi valmimisel.	Õpilane: 1) kasutab eri joonistamis- ja maalimisvahendeid; joonistab ja maalib äratuntavaid objekte; 2) joonistab lihtsa süžeebildi etteantud teemal näidise ja juhendamise järgi.	Õpilane: 1) valib enda tunnete ja emotsioonide väljendamiseks meelepärase kunsti- või käsitöövormi; 2) joonistab lihtsat situatiivset tegevust kujutava pildi.

6.11.2 Soovituslik õppesisu

Teemaatilised tööd		
I arengutasemel	II arengutasemel	III arengutasemel
Teemakohase analüüsitud üksikobjekti kujutamine.	Lihtsa teemaatilise süžeebildi joonistamine näidise järgi. Teemaatilised ühistööd (kollaaž vms). Aastaaegade kujutamine kasutades erinevaid tehnikaid.	Tunnete ja meeleolude väljendamine õpitud tehnikate abil. Lihtsa situatiivse tegevuse kujutamine (seeni korjamas, suusatamas vms)

6.11.3 Soovitused õppetöö läbiviimiseks

- Olu- ja tegevuspiltide lugemine ja suunatud kirjeldamine eesti keele õppes.

Üksikobjektide ja tegevuste kujutamise eelduseks on oskus lugeda pilti ja märgata detaile.

- Näituste ja muuseumide külastamine.

Külastage õpilastega õpilastööde näitusi, kaubanduskeskustes jm olevaid kunstinäitusi, kunstisaale, muuseume.

6.12 Teema: Ohutusnõuded ja tööpaik

6.12.1 Soovituslikust õppesisust lähtuvalt lahtikirjutatud õpitulemused

Ohutusnõuded ja tööpaik		
I arengutaseme lõpuks	II arengutaseme lõpuks	III arengutaseme lõpuks
Õpilane: 1) tegutseb koostegemisel tuttava töövahendiga; 2) järgib juhendamisel ohutusnõudeid pliiatsi, liimi, kääride, pintslite kasutamisel; 3) koristab koostegevuses abiga oma tööpaiga.	Õpilane: 1) käsitseb ohutult tuttavaid töövahendeid; 2) järgib meeldetuletamisel ohutusnõudeid nõela, naaskli jms kasutamisel; 3) koristab suunamisel oma tööpaiga.	Õpilane: 1) valib ja kasutab lähtuvalt materjalist ja tegevuse eesmärgist sobivaid töövahendeid; 2) teab ja järgib põhilisi ohutusnõudeid tuttavate töövahendite kasutamisel; 3) koristab tööpaiga.

6.12.2 Soovituslik õppesisu

Ohutusnõuded ja tööpaik		
I arengutasemel	II arengutasemel	III arengutasemel

Koostegevuses kääride, liimi, värvide kasutamine. Oma töökoha koristamine koostegevuses. Juhendamisel ohutusnõuete järgimine. Koostegevuses töökaitsevahendite kasutamine (põlled, kätised jms).	Elementaarsed ohutusnõuded nõela, naaskli jne käsitlemisel. Tööpaiga korrashoid ja selle koristamine töö lõpul. Õpetaja abistamine töövahendite jagamisel ja kokkukorjamisel. Suunamisel töökaitsevahendite kasutamine (töökindad, klapid, prillid, põlled jms)	Ohutusnõuded haamri, sae jne käsitlemisel. Elementaarsed ohutusnõuded elektritööriistade, puidupõleti, triikraua, liimipüstoli jms kasutamisel. Töökoha ettevalmistamine ja korrashoid Töökaitsevahendite kasutamine (töökindad, klapid, prillid, põlled jms)
---	--	--

6.12.3 Soovitused õppetöö läbiviimiseks

- **Rutiin tundides.**

Oluline on saavutada rutiin tunni ettevalmistaval etapil (kaitseriietus, töökoha ettevalmistamine) ja tunni lõpuosas (töökoha korrastus).

7. Soovituslik õppevara

Palgi, K. Elu- ja toimetulekuõppe töölehed Mina. Õpetajamaterjal. <https://hev.edu.ee/229-2/>

Sildnik, K. Aastaajad. <https://hev.edu.ee/196-2/>

Türnpü, M. Elu- ja toimetulekuõppe töölehed "Inimene I". Õpetajamaterjal. <https://hev.edu.ee/153-2/>